

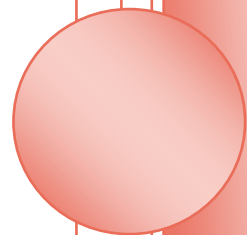

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

PLAN WSPÓŁPRACY Z POLONIA I POLAKAMI ZA GRANICĄ W 2012 R.

realizowany za pośrednictwem Ministerstwa Spraw
Zagranicznych RP ze środków rezerwy celowej
"Współpraca z Polonią i Polakami za granicą"
oraz ze środków MSZ

Warszawa 2012

PLAN WSPÓŁPRACY Z POLONIĄ I POLAKAMI ZA GRANICĄ W 2012 R.

SPIS TREŚCI

1. Założenia Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2012 roku
2. Zasady realizacji współpracy z Polonią i Polakami za granicą
3. Obszary współpracy z Polonią i Polakami za granicą
  - A. Edukacja, wspieranie potencjału intelektualnego
  - B. Prawa mniejszości polskich, Polonii i Polaków za granicą, wspieranie środowisk polskich
  - C. Komunikowanie, kultura, promocja, mobilizacja
  - D. Dziedzictwo narodowe i kulturowe, polskie ślady za granicą
  - E. Geograficzne obszary współpracy
4. Podział środków w ramach rezerwy celowej
5. Metody wdrażania działań
6. Ewaluacja oraz działania informacyjno-administracyjne

1. Założenia Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2012 roku

- **AKTYWNA POLITYKA** – Minister Spraw Zagranicznych określa strategiczny cel polityki państwa w sferze współpracy z Polonią i Polakami za granicą, obszary aktywności, priorytety, cele i zadania.
- **KOORDYNACJA DZIAŁAŃ I WSPÓŁPRACA** – Minister Spraw Zagranicznych w sferze współpracy z Polonią i Polakami za granicą koordynuje działania organów rządowych i zaprasza do współpracy podmioty nienależące do sfery budżetowej.
- **KONCENTRACJA ŚRODKÓW** – przy liczbie polonijnych beneficjentów działań państwa, ograniczonej wyłącznie ilością środków budżetowych mogących zapewnić skuteczność współpracy, zadania nie będą rozpraszane na setki podmiotów pośredniczących.
- **AUTONOMIA PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH** – podmioty nienależące do sfery budżetowej, zaangażowane w realizację zadań państwa w ramach współpracy z Polonią i Polakami za granicą, muszą mieć zagwarantowaną autonomię działań wykonawczych w ramach osiągnięcia celów państwa nakreślonych w niniejszym Planie przy bezwzględnym poszanowaniu zasad wskazanych w pkt. 2. Planu.
- **EFEKTYWNA I KONSEKWENTNA KONTROLA** – autonomia podmiotów zaangażowanych w realizację Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą zakłada ich pełną odpowiedzialność za podejmowane działania i wydatkowanie środków finansowych zgodne z prawem i zasadami wskazanymi w pkt. 2. co będzie weryfikowane zarówno w ramach wewnętrznych kontroli prowadzonych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, audyt zewnętrzny, jak i Najwyższą Izbę Kontroli.

2. Zasady realizacji planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą

- Nadrzędność interesu państwa polskiego;
- Poszanowanie podmiotowości Polonii i Polaków za granicą;
- Poszanowanie lojalności obywatelskiej osób polskiego pochodzenia wobec państw ich zamieszkania;
- Działanie w ramach i na rzecz realizacji standardów międzynarodowych w sferze praw mniejszości narodowych i praw człowieka;
- Bezstronność i obiektywizm w rozdziale środków, równość szans wszystkich podmiotów pragnących konstruktywnie działać na rzecz polskości;
- Racjonalne, rzetelne, zdyscyplinowane i maksymalnie skuteczne gospodarowanie środkami publicznymi;
- Jawność i przejrzystość wydatkowania środków (poza elementami objętymi tajemnicą chronioną ustawowo);

- Wydatkowanie środków w sposób celowy, zgodny z założeniami polityki państwa w sferze Polonii i Polaków za granicą i planom MSZ;
- Aktywizacja środowisk polskich, wspieranie czynnego i zaangażowanego korzystania z istniejących środków finansowych;
- Budowanie otwartych relacji Polonii ze społecznością kraju zamieszkiwania z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań społecznych, kulturalnych i politycznych.

3. Obszary współpracy z Polonią i Polakami za granicą

Plan 2012 wyróżnia cztery obszary tematyczne: edukacja, komunikacja, mobilizacja i promocja oraz ochrona dziedzictwa. W aspekcie geograficznym działania koncentrowane będą na państwach i regionach licznie zamieszkiwanych przez Polonię i Polaków za granicą, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych regionów, wynikającej z uwarunkowań historycznych i współczesnych ruchów migracyjnych.

A. Edukacja, wspieranie potencjału intelektualnego

Podstawowym obszarem zaangażowania Polski w ramach współpracy z Polonią i Polakami za granicą jest zapewnienie osobom polskiego pochodzenia możliwości nauki języka polskiego i wiedzy o Polsce. Język jest nie tylko nośnikiem polskiej tradycji i kultury, lecz również narzędziem otwierającym dostęp do jej zasobów oraz do poszerzania wiedzy o Polsce współczesnej i świadomego uczestnictwa w sprawach polskich, zwiększania szans edukacyjnych i zawodowych.

Wspieranie nauki języka polskiego jako ojczystego, powinno być uzupełnione innymi formami. Uwzględniając fakt, że ponad 70% osób polskiego pochodzenia za granicą nie zna już języka polskiego, ogromne znaczenie ma systemowe rozwiązanie zadania promocji języka polskiego i nauczania go, jako obcego oraz drugiego, także wśród Polonii i Polaków za granicą i rodzin mieszanych, z włączeniem istniejących polskich instytucji odpowiedzialnych za upowszechnianie znajomości języka polskiego za granicą. Należy również aktywnie wspierać funkcjonowanie i dalszy rozwój zagranicznych katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim oraz kadrę polskich nauczycieli i lektorów pracujących zagranicą. Niezbędne jest szerokie wykorzystanie w procesie nauczania (języka polskiego i innych przedmiotów, np. historii) nowoczesnych form przekazu informacji, a jednocześnie np. uzupełnianie bibliotek w miejscach przebywania Polaków i Polonii o działy polskojęzyczne.

Modele oświaty polonijnej i polskiej za granicą są bardzo zróżnicowane – od finansowania w różnym zakresie przez państwo osiedlenia nauczania w języku polskim – od przedszkola po maturę – poprzez szkoły społeczne prowadzone przez organizacje polonijne, po formy nauczania na odległość.

Jednym z bardzo ważnych zjawisk, które pojawiły się po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej jest migracja zarobkowa i konieczność zapewnienia wszystkim osobom należącym do tej grupy dostępu do polskiej oświaty i kultury.

Dla wzmocnienia potencjału intelektualnego, a tym samym wzrostu pozycji Polonii i Polaków za granicą, niezbędne jest stworzenie osobom z tych społeczności możliwości uzyskiwania wiedzy i umiejętności ułatwiających zdobycie prestiżowych zawodów i odpowiedniego zatrudnienia.

W celu zapewnienia młodemu pokoleniu warunków do lepszego poznania Polski i języka ojczystego wspierane będą różne formy zorganizowanego pobytu edukacyjno-wypoczynkowego w Polsce i w innych krajach. Istotnym zadaniem jest umożliwienie readaptacji do polskiego systemu edukacji uczniów migrujących polskiego pochodzenia.

Zbadanie i opisanie procesów i zjawisk zachodzących w polskiej diasporze wymaga stałego prowadzenia badań i opracowywania ekspertyz naukowych koniecznych do właściwego kształtowania polityki polonijnej państwa polskiego.

Współpraca i pomoc będzie w sferze edukacji dotyczyła następujących dziedzin:

- nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania,
- nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej,
- organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych,
- kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w krajach zamieszkiwania i w Polsce,
- doskonalenie kadry nauczycielskiej,
- badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego,
- rozwój i wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim.

B. Prawa mniejszości polskich, Polonii i Polaków za granicą, wspieranie środowisk polskich

Celem działań tego obszaru jest wzmacnianie pozycji Polonii i Polaków za granicą – zarówno stowarzyszonych w tradycyjnych organizacjach polonijnych czy organizacjach mniejszości polskich, jak i osób niezrzeszonych oraz umożliwienie realizacji należnych im praw.

W zależności od warunków lokalnych, będą to różnorodne działania wspierające – od ochrony praw mniejszości polskich i pomocy dla represjonowanych do wsparcia aktywności tradycyjnych i współczesnych organizacji polonijnych. Działania będą obejmować również współpracę z organizacjami ogólnokrajowymi, ponadregionalnymi, kontynentalnymi, które stwarzają szansę na wzmocnienie polskiego głosu poprzez zintegrowanie i współdziałanie w szerszej skali. Nowym elementem jest troska o pracowników migrujących, w państwach Unii Europejskiej (w mniejszej skali również w niektórych innych państwach). Sytuacja tej grupy, oprócz ochrony ich praw, wymaga nowych form pomocy, jak na przykład poradnictwo prawne i psychologiczne, m.in. dla osób bezrobotnych. Bezpośredniemu zaangażowaniu Polski w zaspokajaniu potrzeb pracowników migrujących muszą towarzyszyć działania zapewniające realizację prawa UE i prawa miejsca pobytu. Szczególny nacisk należy położyć na działania skierowane do młodego pokolenia Polaków, nie tracąc jednak z pola widzenia współpracy z generacją seniorów polonijnych, którzy wciąż stanowią rdzeń społeczności polskich za granicą.

We wszystkich działaniach z zakresu współpracy z Polonią i Polakami za granicą, tak realizowanych w ramach geograficznych obszarów współpracy, jak i poza nimi, powinny być uwzględniane elementy wsparcia demokracji, a także aktywności obywatelskiej Polonii. Prawo do współdecydowania o własnym losie czy to w społecznościach lokalnych, czy na szczeblu państwa, jest bowiem niezbędnym warunkiem swobodnego kultywowania polskości.

Ważnym zadaniem jest zatem wspieranie idei i procesów służących mobilizacji rodaków za granicą do aktywnego włączenia się w życie społeczne, kulturalne, ekonomiczne i polityczne krajów zamieszkania.

Polonia i Polacy za granicą, jako silny i wiarygodny partner dla państw zamieszkania stają się naturalnym sojusznikiem we wspieraniu za granicą spraw dla Polski istotnych oraz katalizatorem współpracy pomiędzy państwami zamieszkania a Polską na różnych poziomach i w wielu dziedzinach.

Celom tym będą służyły działania dotyczące następujących dziedzin:

- prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- pomoc dla osób represjonowanych lub poszkodowanych,
- wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych,
- udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania,
- podnoszenie statusu społecznego grup polskich,
- problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw,
- pomoc charytatywna.

C. Komunikowanie, kultura, promocja, mobilizacja

Nawiązywanie i podtrzymywanie więzi z Polską realizuje się w przestrzeni komunikowania. Bez względu na to, czy kontakt jest bezpośredni – najcenniejszy, podczas odwiedzin Ojczyzny własnej lub przodków, czy poprzez dostępne środki porozumiewania się. Globalna rewolucja w komunikowaniu stwarza narodowym diasporom niezwykle możliwości. Wirtualna przestrzeń sieci jest taka sama w każdym zakątku kuli ziemskiej i pozwala w jednej chwili przenosić się z kontynentu na kontynent. Polonia może więc aktywnie i emocjonalnie uczestniczyć w codziennym życiu Polski, z pełną odwrotnością tej relacji. Oddalenie przestaje grać rolę i możliwa staje się natychmiastowa realizacja wspólnych przedsięwzięć, mobilizacja w imię wspólnych celów i zamierzeń, aktywizacja i zaangażowanie Polonii i Polaków za granicą w promocję Polski i wszystkich wartości, jakie reprezentuje narodowa spuścizna i dorobek odrodzonego państwa. Nowy wymiar zyskuje upowszechnianie i dostęp do kultury narodowej, a więc i podtrzymywanie korzeni polskości.

„Internetyzacja” związków Polonii z krajem przybiera wiele form. Ewoluuować będą polonijne media. Sieć staje się miejscem wielu nowych inicjatyw na rzecz podtrzymywania trwałej więzi z Polską i daje szansę na integrację Polonii wokół polskich spraw na skalę globalną. Internet pozwoli też skutecznie gromadzić wokół nas wszystkich ludzi nie mających etnicznego związku z polsnością, a uznających wkład Polski w rozwój światowej cywilizacji i kultury.

Podstawowe działania będą dotyczyły następujących sfer:

- nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską,
- rozwój mediów polonijnych, rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji,
- promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier,
- upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej,

- włączanie do działań studentów polskich i polonijnych, osób niezrzeszonych, osób nieznających języka polskiego,
- wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

D. Dziedzictwo narodowe i kulturowe, polskie ślady za granicą

Ten obszar współpracy z Polonią i Polakami za granicą stanowi za granicą kompleks trudnych do rozgraniczenia zadań, których wykonanie z zaangażowaniem Polonii i Polaków za granicą z jednej strony może być i w wielu sprawach już jest czynnikiem motywującym i integrującym rodaków, z drugiej strony natomiast podnosi ich prestiż dzięki wskazaniu rozmiarów i wagi polskiego wkładu w rozwój krajów zamieszkania.

Tak więc działania obejmą: kompleksową rejestrację i dokumentację zabytków kultury polskiej i z Polską związanych, w tym: prowadzenie rozpoznania poloników w zasobach muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych, digitalizację zbiorów oraz prace inwentaryzacyjne w terenie; przedsięwzięcia związane z ochroną i udostępnianiem zabytków, przynależnych do polskiego dziedzictwa kulturowego; pomoc organizacjom polonijnym i instytucjom wychodźczym prowadzącym działalność w zakresie nauki, kultury i ochrony polskiego dziedzictwa za granicą.

Ostatecznie zatem priorytety w tej dziedzinie zostają sformułowane następująco:

- troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim,
- upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania,
- poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów,
- kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów.

Geograficzne obszary wsparcia

Geograficzne rozłożenie akcentów współpracy z Polonią i Polakami za granicą odwołuje się do zasady uwzględniania lokalnych uwarunkowań społecznych, kulturalnych, politycznych. Podobieństwo, bądź odmienność tych uwarunkowań przesądziły o wyodrębnieniu trzynastu geograficznych obszarów współpracy obejmujących pojedyncze państwa lub ich grupy:

- Białoruś
- Litwa
- Niemcy i Austria
- USA, Kanada
- Wielka Brytania, Irlandia
- Ukraina,
- Rosja, Kazachstan, Mołdawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan, Uzbekistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Kirgistan
- Holandia, Dania, Finlandia, Islandia, Norwegia, Szwecja

- Grecja, Hiszpania, Portugalia, Włochy, Francja, Belgia, Luksemburg, Szwajcaria, Malta
- Brazylia i Argentyna
- Czechy, Rumunia, Łotwa, Estonia
- Bułgaria, Węgry, Słowacja, Chorwacja, Serbia, Czarnogóra, Bośnia i Hercegowina, Albania, Kosowo, Słowenia, Macedonia, Cypr
- Australia, RPA, Nowa Zelandia
- Pozostałe państwa: Ameryki Łacińskiej, Afryki, Azji (w tym Turcja i Izrael), Oceanii.

Należy pamiętać, że warunkiem skutecznego zaangażowania podmiotów polskiego społeczeństwa obywatelskiego we współpracę z Polonią i Polakami za granicą są także działania realizowane w Polsce oraz projekty ponadregionalne obejmujące więcej niż jeden obszar geograficzny. Niniejszy Plan przyjmuje, że niezależnie od miejsca realizacji planowanych przedsięwzięć ich beneficjentem powinni być nasi rodacy za granicą.

MAPA PRIORYTETÓW

MAPA PRIORYTETÓW												
Obszary geograficzne	Obszary tematyczne											
	Ranga obszaru	A. Edukacja, wspieranie potencjału intelektualnego	Ocena	Ranga obszaru	B. Prawa mniejszości polskich, Polonii i Polaków za granicą, wsparcie środowisk polskich	Ocena	Ranga obszaru	C. Komunikowanie, kultura, promocja, mobilizacja	Ocena	Ranga obszaru	D. Dziedzictwo narodowe i kulturowe, polskie ślady za granicą	Ocena
1. Białoruś	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	3	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	5	3	Nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską	3	3	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5
		Doskonalenie kadry nauczycielskiej	5		Pomoc dla osób represjonowanych lub poszkodowanych	5		Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej,	3		Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
		Organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych	3		Prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego	4		Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	4		Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3
2. Litwa	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	3	Prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego	5	3	Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	5	3	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5

	Wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim	4	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	4	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
	Doskonalenie kadry nauczycielskiej	3	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	4	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	3	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	4
3. Niemcy i Austria	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	Prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego	5	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami	5	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5
	Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	5	Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	5	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
	Badania naukowe, ekspertyzy, opracowanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego	3	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	3	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3
4. USA, Kanada	Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	4	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie	2	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5

					lokalnych barier				
		Wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim	5	Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	2	Włączanie do działań studentów polskich i polonijnych, osób niezrzeszonych, osób nieznających języka polskiego	2	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	4
		Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	3	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	3	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	2
5. Wielka Brytania, Irlandia	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	5	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	5	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
		Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	5	Problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw	4	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	5	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4
		Badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego	3	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	4	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier	4	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3

6. Ukraina		Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5		Prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego	5		Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	5		Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5
		Doskonalenie kadry nauczycielskiej	5		Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	5		Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	4		Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
		Organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych	4		Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	4		Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	3		Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	2
7. Rosja, Kazachstan, Włochawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan, Uzbekistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Kirgistan	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5		Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	5		Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	5		Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	5
		Kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkiwania i w Polsce	4	2	Pomoc charytatywna	4	2	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	3	3	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4

		Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	3	3	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	3	3	Nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską	3	3	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3	
8. Holandia, Dania, Finlandia, Islandia, Norwegia, Szwecja	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	3	Problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw	4	4	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	4	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	3	
		Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4	3	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	4	4	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	4	4	1	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	2
		Badania naukowe, ekspertyzy, opracowanie materiałów edukacyjnych, wprowadzenie innowacyjnych form nauczania języka polskiego	2		Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	4	4	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, turystyka, kultura, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier	4	4		2	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów
9. Grecja, Hiszpania, Portugalia, Włochy, Francja, Belgia, Luksemburg, Szwajcaria, Malta	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	3	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	3	3	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, turystyka, kultura, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier	4	4	2	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4
		Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4	2	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	3	3	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.	4	4	2	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	4

		Badania naukowe, ekspertyzy, opracowanie materiałów edukacyjnych, wprowadzenie innowacyjnych form nauczania języka polskiego	1	Problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw	2	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3			
10. Brazylia i Argentyna	2	Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	3	Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	5	Nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską	5	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	4			
		Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	3	1	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	4	3	Włączanie do działań studentów polskich i polonijnych, osób niezrzeszonych, osób nieznających języka polskiego,	5	3	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	4
		Organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych	4	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	5	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4			
11. Czechy, Rumunia, Łotwa, Estonia	3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	5	1	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania		3	Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	4	2	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	5
		Organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych	4	Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	4	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	4			

		Kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w krajach zamieszkiwania i w Polsce	4	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	5	Wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów	4	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	4			
12. Bułgaria, Węgry, Słowacja, Chorwacja, Serbia, Czarnogóra, Bośnia i Hercegowina, Albania, Kosowo, Słowenia, Macedonia, Cypr	2	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	4	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	4	Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	4	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4			
		Nauczanie historii, geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4	1	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	4	3	Promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier	4	1	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	3
		Kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w krajach zamieszkiwania i w Polsce	3		Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	4		3	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	3		Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów
13. Australia, RPA, Nowa Zelandia	2	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	4	1	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	4	3	Nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską	3	1	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	4
		Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej	4		Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	3		3	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych)	3		Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i

					narzędzi komunikacji		digitalizacja zbiorów			
		5	Wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim	3	Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	3	Upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej	4	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	4
14. Pozostałe państwa: Ameryki Łacińskiej, Afryki, Azji, Oceanii, Turcja i Izrael	1	3	Nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce	3	Wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych	3	Nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską	4	Troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania	3
		3	Nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania	3	Podnoszenie statusu społecznego grup polskich	2	Rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji	4	Poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci i digitalizacja zbiorów	3
		2	Kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkiwania i w Polsce	2	Udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania	2	Włączanie do działań studentów polskich i polonijnych, osób niezrzeszonych, osób nieznających języka polskiego	5	Kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów	3

Ocena rangi obszaru tematycznego w obszarze geograficznym została przyjęta w skali 3 (najwyższa) – 1 (najniższa)

Ocena priorytetów została dokonana w skali 5 (najwyższy priorytet) – 1 (najniższy)

BIAŁORUŚ

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu wdrażaniu czynników motywujących do nauki j. polskiego (konkursy, wyjazdy do Polski),
- zachęceniu do tworzenia regionalnych centrów języka i kultury polskiej,
- umożliwieniu podjęcia studiów w Polsce.

Priorytet 2: kierowanie nauczycieli do pracy za granicą, doskonalenie kadry nauczycielskiej

Działania będą służyły:

- podnoszeniu kwalifikacji kadry nauczycielskiej z Białorusi,
- podnoszeniu jakości nauczania przez kontakt z nauczycielami z Polski,
- podnoszeniu poziomu nauczania.

Priorytet 3: organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych

Działania będą służyły:

- zaznajomieniu dzieci i młodzieży z realiami współczesnej Polski, jej geografią i kulturą,
- starannemu opracowaniu programów pobytu dzieci,
- organizacji krótkich pobytów części uczestników w polskich rodzinach.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- zwiększeniu aktywności i integracji środowisk polskich,
- umożliwieniu organizacjom polskim realizacji celów statutowych,
- poprawie bazy materialnej,
- promocji wiedzy na temat działalności organizacji polskich w społeczeństwie białoruskim.

Priorytet 2: pomoc dla osób represjonowanych lub poszkodowanych

Działania będą służyły:

- złagodzeniu skutków ew. represji w stosunku do osób poszkodowanych i ich rodzin,
- wykorzystaniu dostępnych w ramach prawa metod ochrony osób zagrożonych i poszkodowanych.

Priorytet 3: prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego

Działania będą służyły:

- umiejętności korzystania z tych praw oraz wdrażania właściwych mechanizmów w tej dziedzinie,

- wyjazdom szkoleniowym, wymianie doświadczeń w zakresie funkcjonowania tych praw w innych państwach.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską

Działania będą służyły:

- przełamywaniu barier między społeczeństwami,
- wymianie osób, wyjazdom.

Priorytet 2: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- zainteresowaniu środowisk polskich osiągnięciami kultury ojczystej,
- budowaniu dumy narodowej,
- upowszechnianiu zapisów dzieł kultury polskiej (książki, nagrania, reprodukcje).

Priorytet 3: wyzwalenie i rozwój aktywności: m.in. społecznej, politycznej, gospodarczej, sportowej; wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

Działania będą służyły:

- wzmocnieniu pozycji i skuteczności działań środowisk polskich w społecznościach lokalnych,
- podniesieniu poziomu życia środowisk polskich.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- zachowaniu stanu już upamiętnionego dziedzictwa i polskich miejsc pamięci,
- motywowaniu do odnajdywania i troski o miejsca pamięci środowisk polskich, szczególnie młodzieży, harcerstwa, absolwentów i stypendystów polskich uczelni.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kompletowaniu i utrwalaniu wiedzy o polskich losach na terenie dzisiejszej Białorusi,
- popularyzacji tej wiedzy w społeczeństwie polskim i białoruskim.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- wzmocnieniu poczucia identyfikacji z polskością,
- przybliżeniu polskiej tradycji i ukazaniu wkładu polskości w kulturę ogólnonarodową społecznościom miejscowym,
- propagowanie celebrowania – zgodnie z tradycją - polskich świąt, rocznic narodowych i imprez okolicznościowych.

LITWA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- modernizacji i poszerzeniu zasobów pomocy naukowych, poprawie zaopatrzenia w podręczniki, usprawnieniu dowozu dzieci do szkół polskich – zapewnienie szkołom polskim standardu państwowej szkoły litewskiej,
- zgłębianiu wiedzy o Polsce, dbałości o poprawność języka ojczystego, również poprzez organizację letnich pobytów edukacyjnych w Polsce;

Priorytet 2: wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim

Działania będą służyły:

- intensyfikacji wymiany pracowników naukowych i studentów,
- zwiększeniu liczby stypendiów i wzbogacaniu form kształcenia (konkursy).

Priorytet 3: doskonalenie kadry nauczycielskiej

Działania będą służyły:

- podnoszeniu jakości i poziomu nauczania,
- podnoszeniu kwalifikacji kadry nauczycielskiej.

OBSZAR B – PRAWA MNIJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego

Działania będą służyły:

- rozwojowi i wspieraniu różnorodnych form przekazu informacji o prawach mniejszości (dyskusje, konferencje, sympozja, publikacje) i doprowadzeniu do powszechnej dostępności w internecie wiedzy na ten temat,
- zapewnieniu praw przysługujących mniejszości polskiej na Litwie.

Priorytet 2: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- rozwojowi relacji polsko-litewskich w zakresie partnerstwa regionów, miast, instytucji,
- stałemu podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, umiejętności i zasad postępowania w życiu społecznym.

Priorytet 3: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- współdziałaniu w modernizacji bazy materialnej,
- w szczególnych przypadkach – pomocy charytatywnej,
- szerzeniu i pogłębianiu wiedzy z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- ułatwieniu dostępu do współczesnych osiągnięć kultury polskiej,
- zachowaniu dorobku polskiej kultury ludowej i tradycyjnej.

Priorytet 2: rozwój mediów polonijnych, rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- umocnieniu pozycji rynkowej istniejących mediów polonijnych i wprowadzaniu nowoczesnych form komunikowania,
- podniesieniu poziomu edytorskiego.

Priorytet 3: wyzwalamie i rozwój aktywności: m.in. społecznej, politycznej, gospodarczej, sportowej; wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

Działania będą służyły:

- zwiększeniu udziału Polaków na Litwie, w szczególności ludzi młodych, we wszystkich sferach życia społecznego,
- podnoszeniu poziomu wiedzy na temat zjawisk politycznych, gospodarczych i innych.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszym obejmowaniu przez młodzież opieki nad miejscami pamięci narodowej,
- wykorzystaniu wszelkich form przekazu, zwłaszcza elektronicznych, w przedstawianiu wiedzy o polskim udziale w cywilizacyjnym rozwoju świata, również w różnych wersjach językowych.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kontynuacji poszukiwań polskich śladów na terenie Litwy,
- uzyskaniu pełnej rejestracji archiwaliów na nośnikach elektronicznych, zapewnieniu ich przechowywania oraz dostępności zbiorów.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- promowaniu polskiej kuchni,
- upowszechnianiu tradycyjnych i współczesnych polskich zwyczajów (np. mody, folkloru, świętowania).

NIEMCY I AUSTRIA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- rozszerzeniu zakresu nauczania języka polskiego i podniesieniu poziomu,
- promowaniu celowości posługiwania się językiem polskim.

Priorytet 2: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- unowocześnianiu metodologii nauczania i rozbudowie bazy pomocy naukowych,
- promowaniu atrakcyjnych, współczesnych form popularyzowania wiedzy (konkursy, inscenizacje historyczne).

Priorytet 3: badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego

Działania będą służyły:

- powstaniu strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego,
- otrzymywaniu pełniejszej wiedzy na temat najważniejszych zjawisk dotyczących grupy polskiej (m.in. uzyskanie statusu mniejszości narodowej),
- aktualizacji zadań w sferze polityki polonijnej RP.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego

Działania będą służyły:

- zapewnieniu realizacji praw przysługujących grupie polskiej oraz wspieraniu realizacji ustaleń "Okrągłego Stołu",
- staraniom o korzystanie w większym zakresie z praw wynikających z istniejącego statusu w krajach urzędowania i podejmowaniu działań, które w perspektywie mogłyby doprowadzić do jego zmiany i uzyskania w krajach zamieszkania statusu mniejszości narodowej.

Priorytet 2: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu udziałowi przedstawicieli Polonii w gremiach zarządzających instytucji i organizacji kraju zamieszkania,
- utrzymaniu aktywności środowisk polskich i polonijnych w sferze kulturalnej, społecznej i gospodarczej krajów zamieszkania,
- wspieraniu aktywności przedstawicieli Polonii w realizowaniu inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach życia publicznego.

Priorytet 3: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- współdziałaniu w modernizacji bazy materialnej,
- szerzeniu i pogłębianiu wiedzy z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych,
- pomocy w ochronie praw pracowniczych Polaków, w tym – w razie potrzeby – pomocy prawnej i psychologicznej.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami

Działania będą służyły:

- budowaniu autentycznego wizerunku Polski jako rozwijającego się państwa członkowskiego UE i ważnego partnera gospodarczego,
- ukazywaniu możliwości turystycznych i wypoczynkowych w Polsce.

Priorytet 2: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- - ułatwieniu dostępu do współczesnych osiągnięć kultury polskiej,
- - zachowaniu i prezentowaniu dorobku polskiej kultury ludowej i tradycyjnej.

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- umocnieniu pozycji rynkowej istniejących mediów polonijnych i wprowadzaniu nowoczesnych form komunikowania,
- podniesieniu poziomu edytorskiego.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- ochronie polskiego dorobku materialnego oraz szerszym motywowaniu młodzieży do odnajdywania nowych i troski o istniejące miejsca pamięci narodowej,
- wykorzystaniu wszelkich form przekazu, zwłaszcza elektronicznych, w przedstawianiu w różnych wersjach językowych wiedzy o polskim udziale w cywilizacyjnym rozwoju świata.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kontynuacji poszukiwań polskich śladów na terenie Niemiec i Austrii,
- upamiętnianiu ofiar narodowego socjalizmu pośród mniejszości polskiej w Niemczech oraz szerszemu włączeniu polskich przedstawicieli w gremia doradcze miejsc pamięci,
- pełnej rejestracji zbiorów na nośnikach elektronicznych, zapewnieniu ich przechowywania oraz dostępności.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- promowaniu polskiej kuchni,
- umacnianiu poczucia tożsamości narodowej środowisk polonijnych,
- upowszechnianiu tradycyjnych i współczesnych polskich zwyczajów (np. mody, świętowania), celebrowania - zgodnie z tradycją - polskich świąt, rocznic narodowych.

USA I KANADA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- wspieraniu sieci szkolnictwa polonijnego wraz z przedsięwzięciami na rzecz modernizacji procesu nauczania i jego bazy materialnej,
- opracowaniu ideowych założeń nowoczesnych konkursów wiedzy o Polsce i jej współczesnych osiągnięciach,
- projektom kształtującym w młodzieży polonijnej postawy najbardziej pożądanej z punktu widzenia kryteriów przynależności do elit Kanady i USA.

Priorytet 2: wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim

Działania będą służyły:

- dokonaniu szczegółowej ewaluacji obecności Polski i polskich kontekstów na wyższych uczelniach Ameryki Płn.
- aktywnemu wsparciu najwartościowszych, z punktu widzenia interesów i promocji Polski, jednostek uniwersyteckich studiów polonistycznych i o Polsce.

Priorytet 3: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- przedsięwzięciom dokształcającym polonijną kadrę nauczycielską wraz z organizowaniem warsztatów w kraju we współpracy z uniwersytetami i innymi placówkami metodyki nauczania języka,
- organizowaniu atrakcyjnych form popularyzacji znajomości języka polskiego, w których najwyższym wyróżnieniem będzie specjalnie zaprogramowany pobyt w kraju.

OBSZAR B – PRAWA MNIJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- przygotowaniu mapy (baza danych) aktywności obywatelskiej zorganizowanego życia Polonii,
- popieraniu i wzmacnianiu tych form zorganizowanego życia Polonii, których udział w życiu

publicznym USA i Kanady jest najbardziej owocny i obiecujący na przyszłość.

Priorytet 2: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- organizowaniu paneli dyskusyjnych, warsztatów, wykładów, seminariów dla Polonii nt. czynników warunkujących status w społeczeństwie wieloetnicznym i wielokulturowym,
- przedsięwzięciom i projektom popularyzującym wśród Polonii tych jej przedstawicieli, którzy osiągnęli znaczącą pozycję wśród elit USA i Kanady,
- wspieraniu i promowaniu form organizacyjnych studentów polskich i polskiego pochodzenia, jako przyszłych członków miejscowych elit.

Priorytet 3: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- promowaniu i udzielaniu materialnej pomocy organizacjom najbardziej tego potrzebującym i najbardziej wartościowym, jeśli chodzi o prestiż społeczny i pozycję Polonii,
- opracowaniu funkcjonalnego modelu stałej szkoły młodych liderów polonijnych (dla całego świata, w tym USA i Kanady).

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier

Działania będą służyły:

- przedsięwzięciom mobilizacyjnym, włączającym Polonię w sferę dyplomacji publicznej Polski w Ameryce Północnej,
- projektom wzmacniającym prestiż i pozycję społeczną Polonii w państwach zamieszkania,
- promocji dorobku współczesnej kultury polskiej wśród elit polonijnych i dalszych kręgów Polonii.

Priorytet 2: włączanie do działań osób niezrzeszonych i nieznających języka polskiego

Działania będą służyły:

- przygotowaniu portalu internetowego o zasięgu globalnym, z przeznaczeniem dla osób pochodzenia polskiego, ale nie znających już polskiego języka,
- stworzeniu bazy danych Amerykanów i Kanadyjczyków niepolskiego pochodzenia uważających się za przyjaciół Polski i żywo nią zainteresowanych,
- przedsięwzięciom o charakterze akcyjno-lobbingowym z udziałem osób j.w.

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych, rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- aktywnemu wspieraniu mediów polonijnych po uprzedniej ewaluacji ich pozycji na polonijnym rynku medialnym i szans na dalsze istnienie w przyszłości,
- projektom wzmacniającym obecność środowisk polonijnych USA i Kanady w przestrzeni wirtualnej.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wspieraniu polonijnych inicjatyw i przejawów troski o polskie dziedzictwo etniczne w USA i w Kanadzie,
- przygotowaniu nowoczesnego multimedialnego projektu o osiągnięciach Polaków i osób polskiej narodowości w różnych dziedzinach dorobku cywilizacyjnego świata.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- tworzeniu i rozbudowie, wraz z wybranym podmiotem/podmiotami polonijnymi, bazy dokumentacji fotograficzno-cyfrowej materialnych śladów dziedzictwa polskiego w Ameryce Płn.
- projektem digitalizacji różnych archiwów polonijnych i zbiorów dokumentujących dzieje i współczesność wychodźstwa polskiego do USA i Kanady.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- przedsięwzięciom wspierającym tradycje Polonii w Ameryce Płn. przy dopełnieniu ich osiągnięciami współczesnymi, służącymi pozytywnemu wizerunkowi,
- upowszechnianiu wzorców kulturowych współczesnego społeczeństwa polskiego – poprzez działania w sferze kultury i z wykorzystaniem instrumentarium dyplomacji publicznej.

WIELKA BRYTANIA, IRLANDIA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- zwiększeniu kompetencji językowych dzieci i młodzieży ze środowisk polonijnych i polskich również w kontekście ewentualnego ich powrotu do kraju oraz wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wspieraniu rozwoju oświaty polonijnej organizowanej przez podmioty działające społecznie, nauki języka polskiego (także w ramach obcych systemów edukacji i przez internet),
- podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli polonijnych.

Priorytet 2: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- zachowaniu poczucia tożsamości i więzi z krajem ojczystym i przeciwdziałaniu wynaradawianiu oraz innym negatywnym skutkom migracji rodziców,
- wspieraniu szkół społecznych oraz organizacji polonijnych w realizacji zadań i projektów, których celem jest wzmacnianie tożsamości narodowej uczniów (wizyty studyjne, programy wymiany młodzieży w ramach współpracy regionalnej, samorządowej, konkursy, olimpiady, etc.).

Priorytet 3: badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego

Działania będą służyły:

- zwiększaniu wiedzy na temat zjawiska polskich migracji zarobkowych, sytuacji społecznej, politycznej i prawnej Polonii i Polaków za granicą,
- wyznaczaniu i modyfikowaniu trendów w kształtowaniu polskiej polityki zagranicznej wobec polskiej diaspory w oparciu o diagnozę rozmiarów, skutków (również edukacyjno-wychowawczych) i potrzeb migracji zarobkowej Polaków.

**OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ,
WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH**

Priorytet 1: problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw

Działania będą służyły:

- rozwijaniu różnorodnych form przekazu informacji o prawach polskich pracowników migrujących,
- wspieraniu działań mających na celu realizację praw przysługujących pracownikom migrującym i ich rodzinom.

Priorytet 2: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu udziałowi przedstawicieli Polonii i Polaków za granicą w instytucjach i organizacjach na szczeblu lokalnym i krajowym,
- stwarzaniu odpowiednich warunków do aktywnego uczestnictwa Polonii i Polaków w zróżnicowanych obszarach życia publicznego, kulturalnego (wspieranie inicjatyw obywatelskich, środowiskowych z różnych dziedzin życia społecznego).

Priorytet 3: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- umożliwieniu organizacjom i instytucjom polonijnym i polskim realizacji celów statutowych i założeń programowych,
- modernizacji działań organizacji polonijnych i zwiększeniu aktywności i integracji środowisk polonijnych i polskich.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: wyzwianie i rozwój aktywności: m.in. społecznej, politycznej, gospodarczej, sportowej; wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

Działania będą służyły:

- wspieraniu, integrowaniu oraz promocji polskiej i polonijnej przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- włączeniu i mobilizacji polskich i polonijnych społeczności lokalnych, elit polonijnych oraz osób niezrzeszonych i skorzystaniu z ich potencjału w celu zwiększenia ich udziału w życiu publicznym

i politycznym (wybory lokalne, aktywność w partiach politycznych, etc.).

Priorytet 2: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podejmowaniu działań sprzyjających powstawaniu i wzmocnieniu i modernizacji już istniejących mediów polskich i polonijnych,
- skuteczniejszemu porozumiewaniu się i zaistnieniu Polonii i Polaków w międzynarodowej przestrzeni medialnej, mobilizacji, aktywizacji i integracji polskich społeczności do promowania i propagowania własnych idei, zamiarów i celów statutowych.

Priorytet 3: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier

Działania będą służyły:

- współpracy Polski ze środowiskami polonijnymi i polskimi do realizacji promocji krajowej produkcji, turystyki z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów marketingu,
- nawiązywaniu kontaktów regionalnych pomiędzy Polską a krajami pobytu Polaków (partnerstwo miast, organizacja wspólnych przedsięwzięć na poziomie kulturalnym i społecznym).

**OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE,
POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ**

Priorytet 1 poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- tworzeniu i rozbudowie bazy dokumentacji fotograficzno-cyfrowej materialnych śladów dziedzictwa polskiego w Europie,
- digitalizacji zbiorów bibliotecznych i archiwów polonijnych i polskich za granicą dokumentujących dzieje i współczesność wychodźstwa polskiego.

Priorytet 2: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wspieraniu polonijnych inicjatyw i przejawów troski o polskie dziedzictwo w Europie,
- ochronie polskiego dorobku materialnego.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- współdziałaniu z organizacjami, Polakami nie zrzeszonymi i osobami polskiego pochodzenia w dokumentowaniu, utrwalaniu i zachowaniu polskiego dziedzictwa i śladów polskości,
- utrwalaniu poczucia tożsamości narodowej młodego pokolenia Polaków poprzez działania promujące i przybliżające polską tradycję i ukazujące wkład naszego kraju w kulturę europejską także społecznościom lokalnym.

**ROSJA, KAZACHSTAN, MOŁDAWIA, GRUZJA, ARMENIA, AZERBEJDŻAN, UZBEKISTAN, TADŻYKISTAN,
TURKMENISTAN, KIRGISTAN**

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- podwyższaniu znajomości języka polskiego i identyfikacji z polskością, zwłaszcza wśród młodego pokolenia,
- tworzeniu regionalnych centrów języka i kultury polskiej oraz wsparciu już istniejących centrów /katedr polonistyki,
- modernizacji i uzupełnianiu bazy materialnej polskich ośrodków edukacyjnych propagowaniu literatury polskiej, w tym w wersji dwujęzycznej,
- wspieraniu działalności aktywizującej, stypendialnej na rzecz młodzieży polonijnej, a także umożliwieniu studiów i stażów w Polsce.

Priorytet 2: kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkiwania i w Polsce

Działania będą służyły:

- podnoszeniu statusu zawodowego społeczności polskich w miejscach zamieszkania,
- organizacji stażów i szkoleń w Polsce.

Priorytet 3: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- propagowaniu rzeczywistego obrazu współczesnej Polski,
- zachowaniu poczucia tożsamości narodowej i więzi z krajem.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- zwiększeniu aktywności i integracji środowisk polskich, przygotowywaniu i realizacji imprez patriotyczno-rocznicowych, zjazdów organizacji, itp.
- modernizacji i uzupełnianiu bazy materialnej organizacji polskich,
- stwarzaniu warunków dla realizacji celów statutowych organizacji.

Priorytet 2: pomoc charytatywna

Działania będą służyły:

- zachowaniu minimum socjalnego przez osoby w trudnej sytuacji życiowej, seniorów, rodziny wielodzietne,
- umacnianiu poczucia bezpieczeństwa i więzi z Polską.

Priorytet 3: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- podniesieniu statusu i prestiżu społeczności polskich,

- wspieranie rozwoju, doskonalenia mechanizmów funkcjonowania i demokratyzacji organizacji polonijnych oraz ich aktywności w systemie społeczno-politycznym kraju zamieszkania,
- skuteczniejszemu wspieraniu przez osoby polskiego pochodzenia za granicą spraw ważnych dla Polski.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- docieraniu do osób dotychczas nie biorących udziału w działalności polonijnej, poszerzaniu kręgów osób Polsce życzliwych,
- integracji środowisk polskich wokół działalności społecznej na rzecz środowisk miejscowych i spraw ważnych dla Polski.

Priorytet 2: wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów

Działania będą służyły:

- lepszemu funkcjonowaniu osób polskiego pochodzenia w społecznościach miejscowych,
- wspieraniu polskiej przedsiębiorczości, podnoszeniu statusu zawodowego osób polskiego pochodzenia.

Priorytet 3: nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską

Działania będą służyły:

- przełamywaniu barier między społeczeństwami,
- pomocy w kontaktach z polskimi organizacjami, przedsiębiorstwami, ośrodkami kulturalnymi, akademickimi, naukowymi, turystycznymi, szkołami itd.
- wymianie osobowej i wyjazdom dzieci i młodzieży do Polski.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kompletowaniu i utrwalaniu wiedzy o polskich losach,
- popularyzacji tej wiedzy w społeczeństwie polskim i miejscowym,
- współpracy w tej sferze z ośrodkami naukowymi, samorządami lokalnymi i innymi zainteresowanymi podmiotami.

Priorytet 2: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- zachowaniu stanu dziedzictwa i polskich miejsc pamięci,
- odnajdywaniu i upamiętnianiu nowych miejsc pamięci,

- motywowaniu do odnajdywania i troski o miejsca pamięci środowisk polskich, szczególnie młodzieży, harcerstwa, absolwentów i stypendystów polskich uczelni.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- wzmocnieniu poczucia identyfikacji z polskością,
- przybliżeniu polskiej tradycji i ukazaniu wkładu polskości w kulturę ogólnonarodową społecznościom miejscowym poprzez pokazy, pogadanki, publikacje,
- propagowaniu celebrowania - zgodnie z tradycją - polskich świąt, rocznic narodowych i imprez okolicznościowych.

UKRAINA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- podwyższaniu znajomości języka polskiego i identyfikacji z polskością, zwłaszcza wśród młodego pokolenia,
- tworzeniu regionalnych centrów języka i kultury polskiej oraz wsparciu już istniejących centrów/katedr polonistyki,
- modernizacji i uzupełnianiu bazy materialnej szkolnictwa polskiego,
- propagowaniu literatury polskiej, w tym w wersji dwujęzycznej.

Priorytet 2: doskonalenie kadry nauczycielskiej

Działania będą służyły:

- podnoszeniu kwalifikacji miejscowej kadry nauczycielskiej,
- podnoszeniu jakości i poziomu nauczania.

Priorytet 3: organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych

Działania będą służyły:

- motywowaniu młodego pokolenia do odnajdywania swej tożsamości, do kontaktów z Polską, jej tradycją i kulturą,
- edukacji językowej i z zakresu wiedzy o Polsce,
- tworzeniu kontaktów i przyjaznych relacji między młodzieżą polską z kraju i z Ukrainy.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: prawa mniejszości i grup polskich, upowszechnianie standardów międzynarodowych, wiedzy i dobrych praktyk; funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego

Działania będą służyły:

- poszerzaniu wiedzy o prawach człowieka i prawach mniejszości narodowych w oparciu o przykłady ich praktykowania w innych państwach,
- wdrażaniu umiejętności korzystania z tych praw oraz wypracowywania właściwych mechanizmów w tej dziedzinie.

Priorytet 2: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- zwiększeniu aktywności i integracji środowisk polskich, przygotowywaniu i realizacji imprez patriotyczno-rocnicowych, zjazdów organizacji, itp.
- modernizacji i uzupełnianiu bazy materialnej organizacji polskich,
- stwarzaniu warunków dla realizacji celów statutowych organizacji.

Priorytet 3: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- mobilizacji osób polskiego pochodzenia do aktywności obywatelskiej,
- ukazywaniu wzorców funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez wyjazdy szkoleniowe, kursy, literaturę.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1 - upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- zainteresowaniu środowisk polskich osiągnięciami kultury ojczyzny, organizowaniu imprez kulturalnych (np. wystaw, koncertów, festiwali, jarmarków, dni kultury polskiej),
- budowaniu dumy narodowej.

Priorytet 2: wyzwalanie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów

Działania będą służyły:

- lepszemu funkcjonowaniu osób polskiego pochodzenia w społecznościach miejscowych,
- wspieraniu polskiej przedsiębiorczości, podnoszeniu statusu zawodowego osób polskiego pochodzenia,
- pomocy w kontaktach z polskimi organizacjami, przedsiębiorstwami, ośrodkami kulturalnymi, naukowymi, turystycznymi, itd.

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych, rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podnoszeniu poziomu merytorycznego i edytorskiego wydawnictw w języku polskim,
- sprzyjaniu nawiązywaniu współpracy i wymiany z mediami w Polsce,
- modernizacji bazy materialnej mediów.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- zachowaniu stanu dziedzictwa i polskich miejsc pamięci,
- odnajdywaniu i upamiętnianiu nowych miejsc pamięci,
- motywowaniu młodzieży, harcerstwa, absolwentów i stypendystów polskich uczelni do odnajdywania nowych i troski o istniejące miejsca pamięci.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kompletowaniu i utrwalaniu wiedzy o polskich losach,
- popularyzacji tej wiedzy w społeczeństwie polskim i miejscowym,
- współpracy w tej sferze z ośrodkami naukowymi, samorządami lokalnymi i innymi zainteresowanymi podmiotami.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- wzmocnieniu poczucia identyfikacji z polskością,
- przybliżeniu polskiej tradycji i ukazaniu wkładu polskości w kulturę ogólnonarodową społecznościom miejscowym poprzez pokazy, jarmarki, pogadanki, publikacje,
- propagowaniu celebrowania - zgodnie z tradycją - polskich świąt, rocznic narodowych i imprez okolicznościowych.

HOLANDIA, DANIA, FINLANDIA, ISLANDIA, NORWEGIA, SZWECJA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- zwiększeniu kompetencji językowych dzieci i młodzieży ze środowisk polonijnych i polskich również w kontekście ich ewentualnego powrotu do kraju oraz wyrównaniu szans edukacyjnych uczniów, wspieraniu rozwoju oświaty polonijnej organizowanej przez podmioty społecznie działające, nauki języka polskiego w ramach obcych systemów edukacji i przez internet,
- podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli polonijnych.

Priorytet 2: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- zachowaniu poczucia tożsamości i więzi z krajem ojczystym,
- wspieraniu edukacji i zrzeszeń Polonii i Polaków za granicą w realizacji zadań i projektów edukacyjnych (wizyty studyjne, programy wymiany młodzieży w ramach współpracy regionalnej, samorządowej, konkursy, olimpiady, etc.).

Priorytet 3: badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego

Działania będą służyły:

- zwiększaniu wiedzy na temat zjawiska polskich migracji zarobkowych, sytuacji społecznej, politycznej i prawnej Polonii i Polaków za granicą,
- wyznaczaniu kierunków polityki wobec diaspory w oparciu o diagnozę aktualnej sytuacji migracji zarobkowej Polaków.

**OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ,
WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH**

Priorytet 1: problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw

Działania będą służyły:

- rozwijaniu różnorodnych form przekazu informacji o prawach polskich pracowników migrujących,
- wspieraniu działań mających na celu realizację praw przysługujących pracownikom migrującym i ich rodzinom.

Priorytet 2: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu udziałowi przedstawicieli Polonii i Polaków za granicą w instytucjach i organizacjach na szczeblu lokalnym i krajowym,
- stwarzaniu odpowiednich warunków do aktywnego uczestnictwa Polonii i Polaków w zróżnicowanych obszarach życia publicznego, kulturalnego (wspieranie inicjatyw obywatelskich, środowiskowych z różnych dziedzin życia społecznego).

Priorytet 3 -wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- umożliwieniu organizacjom i instytucjom polonijnym i polskim realizacji celów statutowych i założeń programowych,
- modernizacji działań organizacji polonijnych i zwiększeniu aktywności i integracji środowisk polonijnych i polskich.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podejmowaniu działań sprzyjających powstawaniu i wzmocnieniu i modernizacji już istniejących mediów polskich i polonijnych,
- skuteczniejszemu porozumiewaniu się i zaistnieniu Polonii i Polaków w międzynarodowej przestrzeni medialnej, mobilizacji, aktywizacji i integracji polskich społeczności do promowania i propagowania własnych idei, zamiarów i celów statutowych.

Priorytet 2: wyzwianie i rozwój aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów

Działania będą służyły:

- wspieraniu, integrowaniu oraz promocji polskiej i polonijnej przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- włączeniu i mobilizacji polskich i polonijnych społeczności lokalnych, elit polonijnych oraz osób niezrzeszonych i skorzystaniu z ich potencjału w celu zwiększenia ich udziału w życiu publicznym i politycznym (wybory lokalne, aktywność w partiach politycznych, etc.).

Priorytet 3: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier

Działania będą służyły:

- współpracy Polski ze środowiskami polonijnymi i polskimi w realizacji promocji krajowej produkcji, turystyki z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów marketingu,
- nawiązywaniu kontaktów regionalnych pomiędzy Polską a krajami pobytu Polaków (partnerstwo miast, organizacja wspólnych przedsięwzięć na poziomie kulturalnym i społecznym).

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1 -troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wspieraniu polonijnych inicjatyw i przejawów troski o polskie dziedzictwo w Europie,
- motywowaniu młodzieży, harcerstwa, absolwentów i stypendystów polskich uczelni do odnajdywania nowych i troski o istniejące miejsca pamięci.
- ochronie polskiego dorobku materialnego.

Priorytet 2: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- współdziałaniu z organizacjami, Polakami niezrzeszonymi i osobami polskiego pochodzenia w dokumentowaniu, utrwalaniu i zachowaniu polskiego dziedzictwa i śladów polskości,
- utrwalaniu poczucia tożsamości narodowej młodego pokolenia Polaków poprzez działania promujące i przybliżające polską tradycję i ukazujące wkład naszego kraju w kulturę europejską także społecznościom lokalnym.

Priorytet 3: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- tworzeniu i rozbudowie bazy dokumentacji fotograficzno-cyfrowej materialnych śladów dziedzictwa polskiego w Europie,
- digitalizacji zbiorów bibliotecznych i archiwów polonijnych i polskich za granicą dokumentujących dzieje i współczesność wychodźstwa polskiego.

GRECJA, HISPANIA, PORTUGALIA, WŁOCHY, FRANCJA, BELGIA, LUKSEMBURG, SZWAJCARIA, MALTA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania,

Działania będą służyły:

- zwiększeniu kompetencji językowych dzieci i młodzieży ze środowisk polonijnych i polskich również w kontekście ewentualnego ich powrotu do kraju oraz wyrównaniu szans edukacyjnych uczniów, wspieraniu rozwoju oświaty polonijnej organizowanej przez podmioty społecznie działające, nauki języka polskiego w ramach obcych systemów edukacji i przez Internet,
- podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli polonijnych.

Priorytet 2: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- przeciwdziałaniu negatywnym skutkom migracji rodziców: wynaradawianiu, zachowaniu poczucia tożsamości i więzi z krajem ojczystym,
- wspieraniu edukacji i zrzeszeń Polonii i Polaków za granicą w realizacji zadań i projektów edukacyjnych (wizyty studyjne, programy wymiany młodzieży w ramach współpracy regionalnej, samorządowej, konkursy, olimpiady, etc.).

Priorytet 3: badania naukowe, ekspertyzy, opracowywanie materiałów edukacyjnych, wprowadzanie innowacyjnych form nauczania języka polskiego

Działania będą służyły:

- zwiększaniu wiedzy na temat zjawiska polskich migracji zarobkowych, sytuacji społecznej, politycznej i prawnej Polonii i Polaków za granicą,
- wyznaczaniu i modyfikowaniu trendów w kształtowaniu polskiej polityki zagranicznej wobec polskiej diaspory w oparciu o diagnozę rozmiarów, skutków (również edukacyjno-wychowawczych) i potrzeb migracji zarobkowej Polaków.

OBSZAR B – PRAWA MNIJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu udziałowi przedstawicieli Polonii i Polaków za granicą w instytucjach i organizacjach na szczeblu lokalnym i krajowym,
- stwarzaniu odpowiednich warunków do aktywnego uczestnictwa Polonii i Polaków w zróżnicowanych obszarach życia publicznego, kulturalnego (wspieranie inicjatyw obywatelskich, środowiskowych z różnych dziedzin życia społecznego).

Priorytet 2: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- umożliwieniu organizacjom i instytucjom polonijnym i polskim realizacji celów statutowych i założeń programowych,
- modernizacji działań organizacji polonijnych i zwiększeniu aktywności i integracji środowisk

polonijnych i polskich.

Priorytet 3: problemy pracowników migrujących, pomoc i upowszechnianie wiedzy na temat ich praw

Działania będą służyły:

- rozwijaniu różnorodnych form przekazu informacji o prawach polskich pracowników migrujących,
- wspieraniu działań mających na celu realizację praw przysługujących pracownikom migrującym i ich rodzinom.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier

Działania będą służyły:

- współpracy Polski ze środowiskami polonijnymi i polskimi do realizacji promocji krajowej produkcji, turystyki z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów marketingu,
- nawiązywaniu kontaktów regionalnych pomiędzy Polską a krajami pobytu Polaków (partnerstwo miast, organizacja wspólnych przedsięwzięć na poziomie kulturalnym i społecznym).

Priorytet 2: wyzwalenie i rozwój aktywności: m.in. społecznej, politycznej, gospodarczej, sportowej; wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

Działania będą służyły:

- wspieraniu, integrowaniu oraz promocji polskiej i polonijnej przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- włączeniu i mobilizacji polskich i polonijnych społeczności lokalnych, elit polonijnych oraz osób niezrzeszonych i skorzystanie z ich potencjału w celu zwiększenia ich udziału w życiu publicznym i politycznym (wybory lokalne, aktywność w partiach politycznych, etc.).

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podejmowaniu działań sprzyjających powstawaniu i wzmocnieniu i modernizacji już istniejących mediów polskich i polonijnych,
- skuteczniejszemu porozumiewaniu się i zaistnieniu Polonii i Polaków w międzynarodowej przestrzeni medialnej, mobilizacji, aktywizacji i integracji polskich społeczności do promowania i propagowania własnych idei, zamiarów i celów statutowych.

**OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE,
POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ**

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wspieraniu polonijnych inicjatyw i przejawów troski o polskie dziedzictwo w Europie,
- ochronie polskiego dorobku materialnego.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- tworzeniu i rozbudowie bazy dokumentacji fotograficzno-cyfrowej materialnych śladów dziedzictwa polskiego w Europie,
- digitalizacji zbiorów bibliotecznych i archiwów polonijnych i polskich za granicą dokumentujących dzieje i współczesność wychodźstwa polskiego.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- współdziałaniu z organizacjami, Polakami niezrzeszonymi i osobami polskiego pochodzenia w działaniach mających na celu dokumentowanie, utrwalanie i zachowanie polskiego dziedzictwa i śladów polskości.

BRAZYLIA I ARGENTYNA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- upowszechnieniu wiedzy o Polsce wśród młodzieży polonijnej,
- popularyzacji rezultatów badań naukowych i metod kształcenia.

Priorytet 2: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- zachowaniu związku z dobrami kultury kraju pochodzenia lub kraju przodków,
- zachowaniu znajomości języka polskiego, umożliwienie poznania języka przodków.

Priorytet 3: organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych

Działania będą służyły:

- zachowaniu więzi z Polską, upowszechnieniu wiedzy o jej historii i współczesności,
- nawiązywaniu kontaktów pomiędzy młodzieżą polską i polonijną, tworzeniu możliwości wzajemnego poznania i wymiany poglądów, inicjowaniu płaszczyzn przyszłej współpracy.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- zwiększaniu poczucia bezpieczeństwa w krajach zamieszkania,
- nawiązaniu i prowadzeniu efektywnej współpracy ze środowiskami polskimi i polonijnymi.

Priorytet 2: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- utrzymaniu aktywności środowisk polskich i polonijnych w sferze kulturalnej, społecznej i gospodarczej krajów zamieszkania,
- integracji środowisk polskich i polonijnych na rzecz działań dla własnej społeczności oraz współpracy z Polską.

Priorytet 3: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- zwiększaniu świadomości należnych praw w krajach zamieszkania,
- stworzeniu solidnych podstaw dla współpracy dwustronnej pomiędzy Polską a krajem zamieszkania Polaków i Polonii.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską

Działania będą służyły:

- popularyzacji i stworzenia dostępu do dóbr kultury,
- upowszechnieniu wszechstronnej informacji o Polsce i wkładzie polskich imigrantów w rozwój krajów zamieszkania.

Priorytet 2: włączanie do działań osób niezrzeszonych i nieznających języka polskiego

Działania będą służyły:

- integracji środowisk polonijnych na rzecz działalności dla własnej społeczności oraz dla kraju przodków,
- rozszerzaniu kręgu osób i grup społeczeństw zamieszkania Polonii i Polaków o pozytywnym stosunku wobec Polski i jej diaspory.

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- zachowaniu kontaktu z krajem przodków, podniesieniu poziomu wiedzy o Polsce współczesnej,
- integracji środowisk polonijnych.

**OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE,
POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ**

Priorytet 1: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- zachowaniu zabytków polskiej kultury poza granicami kraju,
- popularyzacji wiedzy na temat polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą i stanu jego zachowania.

Priorytet 2: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- zachowaniu poczucia tożsamości narodowej środowisk polonijnych,
- utrzymaniu łączności z krajem przodków.

Priorytet 3: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wzmocnieniu tożsamości narodowej środowisk polonijnych,
- zachowaniu kontaktu z Polską oraz aktywizacji środowisk polonijnych.

CZECHY, RUMUNIA, ŁOTWA, ESTONIA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- podnoszeniu kwalifikacji kadry pedagogicznej,
- modernizacji i poszerzeniu zasobów pomocy naukowych, poprawie zaopatrzenia w podręczniki.

Priorytet 2: organizacja pobytów edukacyjno-wypoczynkowych

Działania będą służyły:

- poznawaniu współczesnej Polski oraz jej historii, zapewnieniu wypoczynku,
- zacieśnianiu więzi w środowiskach polonijnych oraz w kontaktach z młodzieżą mieszkającą w kraju.

Priorytet 3: kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkiwania i w Polsce

Działania będą służyły:

- promowaniu i zapewnianiu pomocy stypendialnej na studia w specjalnościach najbardziej potrzebnych i preferowanych w krajach zamieszkania,
- aktywnemu udziałowi w studenckiej wymianie międzynarodowej.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- aktywnemu angażowaniu się Polonii w życie społeczne, gospodarcze, kulturalne i polityczne kraju zamieszkania,
- rozwojowi kontaktów Polonii z przedstawicielami życia publicznego.

Priorytet 2: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- rozwojowi i wdrażaniu form edukacyjnych z zakresu kształtowania i zarządzania aktywnością środowisk polonijnych,
- propagowanie i stymulowanie do podejmowania inicjatyw pozazawodowych.

Priorytet 3: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- modernizowaniu i podnoszeniu walorów estetycznych bazy lokalowej służącej Polonii,
- utrzymaniu i rozwojowi struktur organizacyjnych.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- prezentowaniu dorobku współczesnej kultury polskiej, jej twórców i wykonawców,
- upowszechnianiu artystycznej oferty kulturalnej w szkołach, uniwersytetach i instytucjach.

Priorytet 2: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podnoszeniu poziomu merytorycznego i technicznego mediów polonijnych,
- wspieraniu rozwoju portali polonijnych.

Priorytet 3: wyzwalenie i rozwój aktywności: m.in. społecznej, politycznej, gospodarczej, sportowej; wspieranie polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

Działania będą służyły:

- zwiększeniu udziału Polonii we wszystkich sferach życia publicznego w państwach zamieszkania,
- podnoszeniu poziomu wiedzy na temat zjawisk politycznych, gospodarczych i innych.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- popularyzowanie ważnych polskich wydarzeń historycznych m.in. z zastosowaniem współczesnych form prezentacji,
- wykorzystaniu wszelkich form przekazu, zwłaszcza elektronicznych, w przedstawianiu w różnych wersjach językowych wiedzy o polskim udziale w cywilizacyjnym rozwoju świata.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- stałemu pozyskiwaniu archiwaliów m.in. pochodzących ze zbiorów rodzinnych,
- zabezpieczaniu zbiorów archiwalnych poprzez ich renowację i utrwalanie na nośnikach elektronicznych.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- rozwijaniu atrakcyjnych form propagowania wiedzy o polskiej tradycji i obyczajach,
- popularyzowaniu polskiej kuchni.

**BUŁGARIA, WĘGRY, SŁOWACJA, CHORWACJA, SERBIA, CZARNOGÓRA, BOŚNIA I HERCEGOWINA,
ALBANIA, KOSOWO, SŁOWENIA, MACEDONIA, CYPR**

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- propagowaniu atrakcyjnych form i metod nauczania języka polskiego oraz zapewnieniu ich praktycznego wdrażania,
- organizowaniu czasowych pobytów edukacyjnych w Polsce.

Priorytet 2: kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkiwania i w Polsce

Działania będą służyły:

- promowaniu i zapewnieniu pomocy stypendialnej na studia w specjalnościach najbardziej potrzebnych i preferowanych w krajach zamieszkania,
- aktywnemu udziałowi w studenckiej wymianie międzynarodowej.

Priorytet 3: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- rozwojowi i wdrażaniu w placówkach edukacyjnych nowoczesnych form nauczania,
- organizowaniu pobytów edukacyjnych w Polsce.

**OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ,
WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH**

Priorytet 1: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- modernizowaniu i podnoszeniu walorów estetycznych bazy lokalowej służącej Polonii,
- utrzymaniu i rozwojowi struktur organizacyjnych.

Priorytet 2: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- aktywnemu angażowaniu się Polonii w życie społeczne, gospodarcze, kulturalne i polityczne kraju zamieszkania,
- rozwojowi kontaktów Polonii z przedstawicielami życia publicznego.

Priorytet 3: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- rozwojowi i wdrażaniu form edukacyjnych z zakresu kształtowania i zarządzania aktywnością środowisk polonijnych,
- propagowaniu i stymulowaniu do podejmowania inicjatyw pozazawodowych.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- prezentowaniu dorobku współczesnej kultury polskiej, jej twórców i wykonawców,
- upowszechnianiu artystycznej oferty kulturalnej w szkołach, uniwersytetach i instytucjach.

Priorytet 2: promowanie Polski (gospodarka, nauka, kultura, turystyka, sport i in.) i polskości poza środowiskami polskimi – przekraczanie lokalnych barier

Działania będą służyły:

- szerokiemu i aktywnemu udziałowi w tematycznych imprezach informacyjnych i wystawienniczych,
- tworzeniu bazy informacyjnej, umożliwiającej nawiązywanie kontaktów między podmiotami polskimi i zagranicznymi.

Priorytet 3: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- podnoszeniu poziomu merytorycznego i technicznego mediów polonijnych,
- wspieraniu rozwoju portali polonijnych.

**OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE,
POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ**

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- popularyzowaniu ważnych polskich wydarzeń historycznych m.in. z zastosowaniem współczesnych form prezentacji,
- wykorzystaniu wszelkich form przekazu, zwłaszcza elektronicznych, w przedstawianiu w różnych wersjach językowych wiedzy o polskim udziale w cywilizacyjnym rozwoju świata.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- stałemu pozyskiwaniu archiwaliów m.in. pochodzących ze zbiorów rodzinnych,
- zabezpieczaniu zbiorów archiwalnych poprzez ich renowację i utrwalanie na nośnikach elektronicznych.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- rozwijaniu atrakcyjnych form propagowania wiedzy o polskiej tradycji i obyczajach,
- popularyzowaniu polskiej kuchni.

AUSTRALIA, RPA, NOWA ZELANDIA

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- większej i pełniejszej identyfikacji z polskością,
- podniesieniu poziomu i rozszerzeniu zakresu nauczania języka polskiego.

Priorytet 2: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- unowocześnianiu metodologii nauczania i rozbudowie bazy pomocy naukowych,
- promowaniu atrakcyjnych, współczesnych form popularyzowania wiedzy (konkursy, inscenizacje historyczne).

Priorytet 3: wsparcie katedr polonistyki i studiów polskich na poziomie uniwersyteckim

Działania będą służyły:

- stałemu doskonaleniu poziomu nauczania,
- lepszemu poznaniu literatury polskiej.

OBSZAR B – PRAWA MNIEJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- szerszemu udziałowi przedstawicieli Polonii w gremiach zarządzających instytucji i organizacji kraju zamieszkania,
- wspieraniu aktywności przedstawicieli Polonii w realizowaniu inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach życia publicznego.

Priorytet 2: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- kształtowaniu nowego pokolenia liderów polonijnych,
- szerzeniu i pogłębianiu wiedzy z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Priorytet 3: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- rozwojowi i wdrażaniu form edukacyjnych z zakresu kształtowania i zarządzania aktywnością środowisk polonijnych,
- wspieraniu rozwoju polskich stowarzyszeń profesjonalistów.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską

Działania będą służyły:

- silniejszej integracji środowiska polonijnego,
- mocniejszej identyfikacji Polonii z Macierzą.

Priorytet 2: rozwój mediów polonijnych, rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- promowaniu polskości oraz działalności edukacyjnej,
- skuteczniejszej mobilizacji młodzieży do udziału w życiu polonijnym,
- integracji środowiska polonijnego w kraju zamieszkania.

Priorytet 3: upowszechnianie polskiej kultury, wspieranie polonijnej twórczości artystycznej i działalności kulturalnej

Działania będą służyły:

- ułatwieniu dostępu do współczesnych osiągnięć kultury polskiej, uzyskanych we wszystkich jej dziedzinach, zarówno w kraju, jak i za granicą,
- zachowaniu i prezentowaniu dorobku polskiej kultury ludowej i tradycyjnej.

**OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE,
POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ**

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- wykorzystaniu wszelkich form przekazu, zwłaszcza elektronicznych, w przedstawianiu w różnych wersjach językowych wiedzy o polskim udziale w cywilizacyjnym rozwoju świata,
- ochronie polskiego dorobku materialnego.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- kontynuacji poszukiwań polskich śladów w kraju zamieszkania Polonii,
- uzyskaniu pełnej rejestracji archiwaliów na nośnikach elektronicznych, zapewnieniu ich przechowywania oraz dostępności zbiorów.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- promowaniu polskiej kuchni,
- upowszechnianiu tradycyjnych i współczesnych polskich zwyczajów, celebrowaniu świąt narodowych).

POZOSTAŁE PAŃSTWA: AMERYKI ŁACIŃSKIEJ, AFRYKI, AZJI, OCEANII, TURCJA I IZRAEL

OBSZAR A – EDUKACJA, WSPIERANIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO

Priorytet 1: nauczanie historii i geografii Polski, upowszechnianie wiedzy o Polsce współczesnej

Działania będą służyły:

- upowszechnieniu wiedzy o Polsce wśród młodzieży polonijnej,

- popularyzacji rezultatów badań naukowych i metod kształcenia.

Priorytet 2: nauczanie w języku polskim i języka polskiego (też jako obcego), promocja języka polskiego, współpraca w tym zakresie z krajami zamieszkania

Działania będą służyły:

- zachowaniu związku z dobrami kultury kraju pochodzenia lub kraju przodków,
- zachowaniu znajomości języka polskiego, umożliwieniu poznania języka przodków.

Priorytet 3: kształcenie w specjalnościach poszukiwanych w kraju zamieszkania i w Polsce

Działania będą służyły:

- podniesieniu statusu środowisk polonijnych w krajach zamieszkania.

OBSZAR B – PRAWA MNIJSZOŚCI POLSKICH, POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ, WSPARCIE ŚRODOWISK POLSKICH

Priorytet 1: wspieranie funkcjonowania organizacji polskich i polonijnych

Działania będą służyły:

- utrzymaniu aktywności środowisk polskich i polonijnych w sferze kulturalnej, społecznej i gospodarczej krajów zamieszkania,
- integracji środowisk polskich i polonijnych na rzecz działań dla własnej społeczności oraz współpracy z Polską.

Priorytet 2: podnoszenie statusu społecznego grup polskich

Działania będą służyły:

- zwiększaniu poczucia bezpieczeństwa w krajach zamieszkania,
- nawiązaniu i prowadzeniu efektywnej współpracy ze środowiskami polskimi i polonijnymi.

Priorytet 3: udział w życiu społecznym, ekonomicznym, kulturalnym, politycznym krajów zamieszkania

Działania będą służyły:

- zwiększaniu świadomości należnych praw w krajach zamieszkania,
- stworzeniu solidnych podstaw dla współpracy dwustronnej pomiędzy Polską a krajem zamieszkania Polaków i Polonii.

OBSZAR C – KOMUNIKOWANIE, KULTURA, PROMOCJA, MOBILIZACJA

Priorytet 1: nawiązywanie i umacnianie więzi z Polską

Działania będą służyły:

- popularyzacji i stworzenia dostępu do dóbr kultury ,
- upowszechnieniu wszechstronnej informacji o Polsce.

Priorytet 2: rozwój mediów polonijnych rozwój form organizacyjnych z wykorzystaniem elektronicznych (i innych) narzędzi komunikacji

Działania będą służyły:

- zachowaniu kontaktu z krajem przodków, podniesieniu poziomu wiedzy o Polsce współczesnej,
- integracji środowisk polonijnych.

Priorytet 3: włączanie do działań osób niezrzeszonych i nieznających języka polskiego

Działania będą służyły:

- integracji środowisk polonijnych na rzecz działalności dla własnej społeczności oraz dla kraju przodków,
- rozszerzaniu kręgu osób i grup społeczeństw zamieszkania Polonii i Polaków o pozytywnym stosunku wobec Polski i jej diaspory.

OBSZAR D – DZIEDZICTWO NARODOWE I KULTUROWE, POLSKIE ŚLADY ZA GRANICĄ

Priorytet 1: troska o polskie dziedzictwo i opieka nad nim, upowszechnianie wiedzy o polskim wkładzie w rozwój świata i państw zamieszkania

Działania będą służyły:

- krzewieniu poczucia tożsamości narodowej środowisk polonijnych,
- zachowaniu kontaktu z Polską oraz mobilizacji środowisk polonijnych.

Priorytet 2: poszukiwanie, dokumentowanie i inwentaryzacja polskich śladów oraz miejsc pamięci, digitalizacja zbiorów

Działania będą służyły:

- zachowaniu śladów materialnych polskiej kultury poza granicami kraju,
- popularyzacji wiedzy na temat polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą i stanu jego zachowania.

Priorytet 3: kultywowanie, popularyzowanie i promowanie polskiej tradycji i obyczajów

Działania będą służyły:

- zachowaniu poczucia tożsamości narodowej środowisk polonijnych,
- utrzymaniu łączności z krajem przodków.

4. Podział środków w ramach rezerwy celowej

4.1. Rezerwa celowa "Współpraca z Polonią i Polakami za granicą" zostanie podzielona zgodnie z czterema obszarami tematycznymi. Półtora procent rezerwy zostanie przeznaczony na działania promocyjne, ewaluacyjne, nadzorcze i kontrolne MSZ.

4.2. Pozostałe 98,5% zostanie rozdzielone w następujący sposób.

Obszar tematyczny	Proporcja rozdziału środków
Edukacja, wspieranie potencjału intelektualnego Polonii i Polaków za granicą,	40%
Prawa mniejszości polskich, Polonii i Polaków za granicą, wspieranie środowisk polskich	25%
Komunikowanie, kultura, promocja, mobilizacja	25%
Dziedzictwo narodowe i kulturowe, polskie ślady za granicą	10%

Należy pamiętać, że wiele przedsięwzięć polonijnych w ramach obszarów tematycznych wzajemnie się przenika. O zakwalifikowaniu konkretnego projektu do jednego z obszarów tematycznych będzie przesądzał najważniejszy z celów, które projekt ma zrealizować.

5. Metody wdrażania działań

Zaplanowane działania będą wdrażane poprzez:

5.1. Programy i projekty, zgłaszane przez organizacje pozarządowe¹, jednostki samorządu terytorialnego, publiczne szkoły wyższe, instytuty badawcze, Polską Akademię Nauk i jej jednostki organizacyjne, będą wyłaniane w trybie konkursu ofert Ministra Spraw Zagranicznych i finansowane na podstawie umowy dotacji:

5.1.1. Planowane jest ogłoszenie **Konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą 2012”**.

5.1.2. Konkurs zostanie ogłoszony w związku utworzeniem w ustawie budżetowej rezerwy celowej "Współpraca z Polonią i Polakami za granicą". Kwoty przeznaczone na poszczególne priorytety mogą ulec zmianie, w zależności od ostatecznej wielkości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę z Polonią i Polakami za granicą oraz od wyników oceny wniosków projektowych złożonych na poszczególne priorytety.

5.1.3. W zależności od sytuacji Polonii i Polaków za granicą na konkretnym obszarze geograficznym objętym Planem 2012 oraz od poziomu wydatkowania zaplanowanych środków, możliwe będzie ogłoszenie w 2012 roku dodatkowych konkursów.

5.2. Projekty i zadania zlecane za zgodą MSZ przez organy administracji rządowej oraz jednostki im podległe w ramach środków zagwarantowanych w ustawie budżetowej na 2012 r.

¹ W rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2010, Nr 234, poz. 1536) oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 w/w ustawy.

6. Ewaluacja oraz działania informacyjno-administracyjne

Działania ewaluacyjne w roku 2012 będą polegały na przeprowadzeniu pilotażowej ewaluacji w ujęciu tematycznym. Działania promocyjne i informacyjne dotyczące realizacji współpracy z Polonią i Polakami za granicą obejmą przede wszystkim modernizację strony internetowej oraz program wydawniczy, w tym opublikowanie raportu rocznego „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w roku 2012”. W ramach działań informacyjnych możliwe będzie również finansowanie tematycznych konferencji regionalnych i/lub międzynarodowych, których organizacja uzależniona będzie od bieżącej sytuacji.

W ramach administracyjnej obsługi współpracy z Polonią i Polakami za granicą finansowane będą m. in.: działania monitorujące projekty, inicjatywy szkoleniowe dla organizacji i instytucji partnerskich zainteresowanych współpracą z MSZ przy realizacji programu, obsługa prawna, publikacja w prasie ogłoszeń dotyczących konkursów, podróże służbowe krajowe i zagraniczne związane z realizacją programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą, umowy cywilnoprawne z ekspertami zatrudnionymi okresowo w DWP MSZ oraz w polskich placówkach dyplomatycznych, zakup materiałów i wyposażenia oraz specjalistycznego oprogramowania, a także specjalistyczne szkolenia dla pracowników MSZ.